

10th
ANNIVERSARY
OF NARESUAN UNIVERSITY
PUBLISHING HOUSE

การพัฒนา หลักสูตร

จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

วาริรัตน์ แก้วอุไร

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University Publishing House
www.nupress.grad.nu.ac.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

วาริรัตน์ แก้วอุไร.

การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.--พิษณุโลก : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564.
366 หน้า.

1. การศึกษา -- หลักสูตร. II. ชื่อเรื่อง.

375

ISBN 978-616-426-232-4

ISBN (e-book) 978-616-426-233-1

สพท. 97

ราคา 450 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2564

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร ห้ามการลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
ไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร เท่านั้น

ผู้จัดพิมพ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

มีวางจำหน่ายที่ 1. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สาขา ศาลาพระเกี้ยว กรุงเทพฯ โทร. 0 2218 7000-3
สยามสแควร์ อาคารวิทยกิตติ กรุงเทพฯ โทร. 0 2218 9881, 0 2255 4433
มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก โทร. 0 5526 0162-5
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โทร. 0 4421 6131-2
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี โทร. 0 3839 4855-9
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.ร.จปร.) จังหวัดนครนายก โทร. 0 3739 3023, 0 3739 3036
จัตุรัสจามจุรี กรุงเทพฯ โทร. 0 2160 5301
มหาวิทยาลัยพะเยา โทร. 0 5446 6799, 0 5446 6800
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โทร. 0 4492 2662-3
สาขาย่อยคณะครุศาสตร์จุฬา โทร. 0 2218 3979
สาขาหัวหมาก โทร. 0 2374 1378

2. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2579 0113

3. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถนนพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0 2613 3899, 0 2623 6493

- สาขา ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โทร. 0 5394 4990-1
ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา โทร. 0 7428 2980, 0 7428 2981
ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา โทร. 0 7329 9980

4. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารมหาธรรมราชา
จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5596 8833 ถึง 8836

กองบรรณาธิการ กองบรรณาธิการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
ออกแบบปก สรญา แสงเย็นพันธ์
ออกแบบรูปเล่ม สัญญา จันทา
พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด พี.ดี.ดี.ดี. จำกัด 194/15 ถนนพญาลีไท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

สำนักพิมพ์นี้เป็นสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์
และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
<http://www.thaibooksociety.com>

พินกับ
กระดาษคุณภาพ เพื่อผลงานคุณภาพ
กระดาษของสมาชิกฉบับนี้

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าชั้นเรียนติดต่อได้ที่
ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

✉ nuph@nu.ac.th 📍 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
☎ 0 5596 8833-8836 📧 nu_publishing

LINE @nuph

Facebook @pubatnu

คำนำ

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแก่นสำคัญในการวางแนวทางการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้าง เจตคติ ตลอดทั้งการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ คุณภาพของพลเมืองจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้ผ่านการศึกษามีคุณสมบัติอย่างไร

การพัฒนาหลักสูตรที่ดีนั้นจะต้องรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหา ก่อนแล้วจึงระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขึ้นตอนหนึ่ง เพราะจะบอกถึงความมุ่งหวังว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในลักษณะใดรวมทั้งยังเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณากำหนดจุดประสงค์อย่างรอบคอบ กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะหรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

หนังสือ การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ รวบรวมและเรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ นิสิตระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งครูอาจารย์ ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าทั่วไป ได้ใช้ในการศึกษาอ้างอิง การเขียนหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้รวบรวมและเรียบเรียงจากการศึกษา เอกสาร งานวิจัย ตำราต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และหลักสูตรที่ไม่ใช่ระดับปริญญา

ผู้เขียนขอกราบขอบคุณนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ผู้เขียนได้อ้างอิงหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย บทความต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในบรรณานุกรมท้ายเล่ม ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการกลั่นกรองหนังสือ การพัฒนาหลักสูตร ขึ้นมาจะทำให้เกิดแนวคิดแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ

วาริรัตน์ แก้วอุไร

สารบัญ

บทที่ 1	หลักการและแนวคิดในการจัดทำหลักสูตร.....	1
	มโนทัศน์สำคัญ.....	2
	ลักษณะทั่วไปของการศึกษา.....	4
	ความหมายของการศึกษา.....	7
	ความสำคัญของการศึกษา.....	8
	ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	13
	หลักการจัดการศึกษา.....	24
	ความหมายของหลักสูตร.....	25
	ความสำคัญของหลักสูตร.....	28
	คุณสมบัติของหลักสูตร.....	30
	องค์ประกอบของหลักสูตร.....	31
	ลักษณะของหลักสูตรที่ดี.....	36
	ความหมายของการสอน.....	38
	องค์ประกอบของการสอน.....	40
	ลักษณะการสอนที่ดี.....	42
	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา หลักสูตร และการสอน.....	45
	บทสรุป.....	47
	คำถามท้ายบท.....	48
บทที่ 2	การวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาและหลักสูตร.....	49
	มโนทัศน์สำคัญ.....	50
	ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร.....	53
	พื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร.....	55

พื้นฐานด้านปรัชญา.....	55
พื้นฐานด้านจิตวิทยา.....	66
พื้นฐานด้านสังคมวิทยา.....	70
พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	74
พื้นฐานเกี่ยวกับวิชาความรู้.....	77
พื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.....	78
ปัจจัยในการพัฒนาหลักสูตร.....	89
บทสรุป.....	105
คำถามท้ายบท.....	106

บทที่ 3 การจัดทำหลักสูตร.....107

มโนทัศน์สำคัญ.....	108
ระดับของหลักสูตร.....	109
รูปแบบของหลักสูตร.....	119
ทฤษฎี หลักการ และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร.....	127
การวางแผนหลักสูตร.....	138
การออกแบบหลักสูตร.....	141
กระบวนการขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตร.....	163
บทสรุป.....	193
คำถามท้ายบท.....	194

บทที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้.....195

มโนทัศน์สำคัญ.....	196
ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้.....	197
หลักการสำคัญเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้.....	198
ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้.....	206
การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน.....	218

ปัจจัยที่ช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ	261
บทสรุป.....	262
คำถามท้ายบท.....	264
บทที่ 5 การพัฒนาหลักสูตร.....	265
มโนทัศน์สำคัญ.....	266
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	267
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	268
หลักการสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร.....	271
บทสรุป.....	281
คำถามท้ายบท.....	283
บทที่ 6 การประเมินหลักสูตรและการนำผลประเมินไปใช้ในการ	
พัฒนาหลักสูตร.....	285
มโนทัศน์สำคัญ.....	286
ความหมายของการประเมินหลักสูตร.....	287
จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร.....	288
กระบวนการประเมินหลักสูตร.....	291
ลักษณะของการประเมินหลักสูตร	295
รูปแบบของการประเมินหลักสูตร.....	297
เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการประเมินหลักสูตร	327
กรณีตัวอย่างการประเมินหลักสูตร	329
บทสรุป.....	337
คำถามท้ายบท.....	340
บรรณานุกรม	341
ดัชนี.....	354

บทโน้ตสำคัญ

การศึกษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในตัวมนุษย์ และสิ่งต่าง ๆ ในสังคมในทางที่ดีขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโตมีความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาจะใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสำหรับควบคุมคุณภาพของการศึกษาในแต่ละระดับ

หลักสูตร เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแนวทางการสร้างลักษณะของพลเมืองของชาติ สร้างชาติและสามารถทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตได้ เป็นเครื่องชี้นำทาง กำหนดแนวทางการจัดความรู้และประสบการณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนาอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และชุมชน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการศึกษานั้นมีความมุ่งหมายให้การศึกษาแก่ผู้เรียนอย่างไร ต้องการให้ความรู้ ทักษะและเจตคติในด้านใดบ้าง สิ่งต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตรเป็นเสมือนแนวทางที่ช่วยให้ทราบได้ว่าการศึกษาที่จัดนั้นต้องการเน้นไปในทิศทางใด หลักสูตรมีลักษณะเป็นพลวัตและเปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม มีความหมายต่อชีวิตผู้เรียน และเหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม และหลักสูตรที่ดีต้องพัฒนาขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การสอนหรือการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ เกิดทักษะหรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามในตัวบุคคล การสอนเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การสอนเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เพียงไรขึ้นกับการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของการสอนที่จะต้องบอกเป้าหมายการเรียนและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สอน/แนะนำ บนพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์เดิม

มโนทัศน์สำคัญ

ปรัชญาเป็นแนวความคิดความเชื่อที่มีต่อการจัดการศึกษาที่จะนำมาใช้กำหนดทิศทางในการจัดหลักสูตร ดังนั้นการวิเคราะห์ปรัชญาจึงดำเนินการเพื่อให้ทราบชัดเจนถึงความคิดความเชื่อที่จะนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรมีสิ่งที่จะต้องกระทำเป็นประการแรก คือการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร ในการกำหนดความมุ่งหมายจะต้องคำนึงถึงปรัชญา จิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองสังคม จริยธรรม วัฒนธรรม เทคโนโลยีซึ่งแวดล้อมตัวผู้เรียน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาปัจจัยดังกล่าวจะนำมาใช้เป็นรากฐานในการเลือกเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะนำเข้ามาบรรจุในหลักสูตร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่ได้กำหนดไว้ในความมุ่งหมาย

หลักสูตรควรได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ อย่างรอบคอบ หลักสูตรควรพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม หลักสูตรควรเกิดจากความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปประกอบด้วยพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ พื้นฐานด้านปรัชญา พื้นฐานด้านจิตวิทยา พื้นฐานด้านสังคมวิทยา และพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรจะต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เป็นองค์ความรู้ตามโครงสร้างของหลักสูตร รวมทั้งในบริบทของการจัดการศึกษาของไทยที่จะต้องดำเนินการตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พื้นฐานด้านปรัชญา มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรมาก เพื่อให้การจัดการศึกษานำพาผู้เรียนไปในทิศทางเดียวกันได้ โดยมีปรัชญาเป็นเครื่องกำหนดแนวทาง ในการจัดการศึกษา แนวทางการจัดหลักสูตรและการสอน ผู้ที่จะพัฒนาหลักสูตร ต้องมีความรู้ความเข้าใจเพื่อนำไปใช้อย่างสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกันทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกและจัดเนื้อหาและกิจกรรม วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

พื้นฐานด้านจิตวิทยา การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางมากรวมถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นมา และการปรับปรุงหลักสูตรที่สร้างขึ้นมาแล้ว ให้มีความเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา และสังคม ซึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความจำเป็น

บทที่ 3

การจัดทำหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ
Curriculum Development: From Theory to Practice

มโนทัศน์สำคัญ

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นอย่างจริงจังจะทำให้ได้หลักสูตรที่มีคุณค่าสนองต่อการแก้ไขปัญหาและตรงตามความต้องการของผู้เรียน สังคม และการพัฒนาแบบยั่งยืน หลักสูตรมี 4 ระดับ คือ หลักสูตรระดับชาติ หลักสูตรระดับท้องถิ่น หลักสูตรระดับโรงเรียน และหลักสูตรระดับห้องเรียน การจัดทำหลักสูตรหรือการสร้างหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยที่ยังไม่เคยมีหลักสูตรนั้นมาก่อน หรือไม่เคยมีหลักสูตรเดิมเป็นรากฐานมาก่อน และต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการและเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร โดยทำการร่างแผนงานการจัดทำหลักสูตรโดยกำหนดเป้าหมายว่าหลักสูตรที่จะจัดทำนั้นทำเพื่อใคร จะพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นไปในทิศทางใด ใช้ระยะเวลาการดำเนินการตามหลักสูตรเท่าไร จะมีกระบวนการในการพัฒนาบุคคลเหล่านั้นอย่างไร จากนั้นดำเนินการออกแบบหลักสูตร โดยเป็นการกำหนดลักษณะและรูปแบบของหลักสูตรให้สอดคล้องกับแผนงานการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ รวบรวมข้อมูลที่มีผลต่อการจัดหลักสูตร จัดหารูปแบบการจัดหลักสูตรหลาย ๆ รูปแบบ ทดสอบว่ารูปแบบใดเป็นรูปแบบที่ดีที่สุด ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่วางแผนไว้ ในการออกแบบหลักสูตร ทำการตัดสินใจกำหนดรูปแบบ โครงสร้าง และองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งรูปแบบของหลักสูตรเป็นอย่างไรนั้นจะแสดงออกให้เห็นชัดเจนในขั้นตอนของการจัดเนื้อหาวิชา และประสบการณ์สำหรับผู้เรียน โดยผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องตอบคำถามต่อไปนี้ 1) จะเลือกเนื้อหาอะไร และอย่างไร ให้บรรลุตามเป้าหมาย 2) จะจัดเนื้อหาและเรียงลำดับเนื้อหาอย่างไร 3) จะถ่ายทอดเนื้อหาอย่างไร 4) จะประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างไร และ 5) จะจัดทำเอกสารหลักสูตรอย่างไร มีการจัดหลักสูตรเป็นการลงมือจัดหลักสูตรตามรูปแบบที่ตัดสินใจเลือกไว้แล้ว โดยดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร ถ้าเป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่น หรือระดับโรงเรียนหรือระดับชั้นเรียนจะต้องวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นได้ สามารถใช้ทฤษฎี หลักการ และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียนได้ รวมทั้งมีการปรับความเชื่อมโยงตลอดแนวหลักสูตร

มโนทัศน์สำคัญ

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริง โดยนำอุดมการณ์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา และ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่คัดสรรอย่างดีแล้วไปสู่ผู้เรียน เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง การนำหลักสูตรไปใช้ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ นับตั้งแต่ขั้นการวางแผน และเตรียมการในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพื่อสร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจ และการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ขั้นต่อมาคือการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีระบบ เริ่มจากการจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริการวัสดุหลักสูตรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการนำหลักสูตรไปใช้ และดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ส่วนขั้นสุดท้ายต้องติดตามประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ ดำเนินการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร การติดตามและประเมินผล การใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้น บรรลุผลตามจุดหมาย และเป็นกระบวนการที่ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง หลาย ๆ ฝ่าย และที่สำคัญที่สุดคือครูผู้สอน

การนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันเพื่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลายอย่างเป็นกระบวนการ โดยมุ่งให้ ผู้เรียนเกิดทักษะวิธีการหาความรู้ สามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและจัดการหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา หลักการและแนวทาง ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมา ใช้พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจนสามารถนำหลักการและแนวทาง ดำเนินการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาพัฒนาหลักสูตรและการสอน ของตนได้

บทโน้ตสำคัญ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องคำนึงถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ โดยผลที่ได้ในแต่ละขั้นตอนด้วย กระบวนการวิจัยจะนำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร การยกร่างสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร รวมไปถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดีที่สุด ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การที่จะพัฒนาหลักสูตรได้ควรมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาแนวคิดทฤษฎีการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งควรเป็นผู้มีสมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถวิเคราะห์หลักสูตร สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร และสามารถจัดทำหลักสูตรได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปราย เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพและสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนได้
2. มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาหลักสูตรเพื่อมุ่งสู่คุณภาพในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

สาระการเรียนรู้

- 5.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
- 5.2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- 5.3 หลักการสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร

บทที่ 6

การประเมินหลักสูตร และการนำผลประเมินไปใช้ ในการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ
Curriculum Development: From Theory to Practice

บทโน้ตสำคัญ

การประเมินหลักสูตร หมายถึง การศึกษารวบรวมข้อมูลของหลักสูตรทั้งหมดเกี่ยวกับ กระบวนการจัดทำ การดำเนินการใช้และผลของการใช้หลักสูตร ตลอดจนการตัดสินใจคุณค่าและ คุณภาพของหลักสูตร แล้วนำมาวิเคราะห์เทียบกับเกณฑ์เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจให้คุณค่าแก่ หลักสูตรว่าหลักสูตรมีข้อดี ข้อเสียในเรื่องใด รวมทั้งผลการใช้หลักสูตรและตัดสินใจว่าหลักสูตร มีคุณค่าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลหลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนา หลักสูตรเพราะจะทำให้ทราบว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จเพียงใด มีอะไรที่จะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือจะตัดสินใจอย่างไรต่อไป การประเมินหลักสูตรมี 3 ระยะหลัก ๆ คือ การประเมิน หลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมินหลังการใช้ หลักสูตร ถ้าต้องการได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมดเมื่อใช้หลักสูตรครบ รอบแล้ว ก็ควรประเมินทั้งระบบหลักสูตร

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปราย เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรได้
2. สามารถกำหนดรูปแบบ แนวทางในการประเมินหลักสูตรได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินหลักสูตรและใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรเพื่อมุ่งสู่คุณภาพในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

สาระการเรียนรู้

- 6.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร
- 6.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร
- 6.3 กระบวนการประเมินหลักสูตร
- 6.4 ลักษณะของการประเมินหลักสูตร
- 6.5 รูปแบบของการประเมินหลักสูตร
- 6.6 เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการประเมินหลักสูตร
- 6.7 ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

อนามัยโรงเรียน

ผู้แต่ง: ผศ. ดร.สมศักดิ์ โทงจำปา

“สุขภาพกับการศึกษา” เป็นของคู่กัน บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลอนามัยชุมชนจึงมีความสำคัญอย่างมากในการนำกระบวนการ การพยาบาล มาใช้ในงานอนามัยโรงเรียนซึ่งในหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาสาระประกอบด้วย

แนวคิดงานอนามัยโรงเรียน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พยาบาลชุมชนในงานอนามัยโรงเรียน การตรวจสุขภาพในโรงเรียน การส่งเสริมและเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพนักเรียน อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

กระบวนการพยาบาลในงานอนามัยโรงเรียน เนื้อหาทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้มุ่งเน้นในการส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรงซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนรวมทั้งโรงเรียนจะได้รับการพัฒนาเพื่อผ่านเกณฑ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่ระดับ เพชร ต่อไป

หนังสือแนะนำ

การจัดการหลักสูตรทางพลศึกษาและนันทนาการ

ผู้แต่ง: รศ. ดร.ภูฟ้า เสวกพันธ์

การจัดการหลักสูตรทางพลศึกษาและนันทนาการ (PERSIL) ประกอบด้วย 3 สาขาหลัก คือ 1 พลศึกษา 2 นันทนาการ 3 สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความสอดคล้องกับรูปแบบวิถีชีวิตด้านการดำเนินชีวิตทั่วไป สังคมและวัฒนธรรม การใช้เวลาว่างและการดูแลสุขภาพของผู้เรียน มุ่งหวังเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตหรือวิถีทางการดำเนินชีวิตด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและนันทนาการทั้งทางตรงและทางอ้อม ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก

ผู้แต่ง:

รศ. ดร.ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปนายกอธิยชัย

ผศ. ดร.สุชาติ บาววิเศษ

การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย อันเกิดจากการหล่อหลอมให้รักในการศึกษารักในความรู้รักชาติ รักศาสนา และรักพระมหากษัตริย์ สร้างวัฒนธรรมอันดีงามในความเป็นประเทศไทยครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกท่านต้องศึกษาและเรียนรู้พร้อมนโยบายจากรัฐบาลสู่การพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลในตัวผู้เรียนให้มากที่สุด โดยยึดหลักการทฤษฎีสู่แนวทางในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสามารถกระทำได้จริงเกิดผลลัพธ์ตามดัชนีตัวบ่งชี้และส่งถึงผลกระทบตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความหลากหลายในวัฒนธรรมเชิงพื้นที่และบริบทที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ การกำเนิดและการเปลี่ยนแปลงภายใต้เศรษฐกิจฐานความรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นพลเมืองที่ดีต่อการพัฒนาประเทศไทยสืบไป

☎ 0 5596 8833-8836

📍 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

✉ nuph@nu.ac.th

การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน

ผู้แต่ง: รศ. ดร.ทิพรัตน์ ลิทธิวงศ์

การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน จะมีคุณค่าต่อครูและนักศึกษาครูที่ประสงค์จะพัฒนาประสิทธิภาพของการสอนให้ดีขึ้น หากครูหรือนักศึกษาครูนำวิธีการนี้มาใช้ในการสอนของตนเอง จะสามารถทราบพฤติกรรมและวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการสอนที่ส่งผลต่อการรับรู้และเรียนรู้ของผู้เรียนได้ การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาส่องดูตนเอง เพื่อใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งครูและนักศึกษาครู รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์วิชาชีพทางการศึกษาในเชิงประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ก่อให้เกิดระบบและแนวความคิดใหม่ให้มีประสิทธิภาพและการยอมรับที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

การประเมินการปฏิบัติ : แนวคิดสู่การปฏิบัติ

ผู้แต่ง: ผศ. ดร.กฤษฎากาญจน์ โทพิทักษ์

ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าที่จะประเมินได้ด้วยวิธีการวัดแบบดั้งเดิม ดังนั้น การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับการประเมินทักษะของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน และเป็นทั้งวิธีการตรวจสอบการใช้ความคิดและทักษะในระดับสูงของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม หนังสือเล่มนี้นำเสนอแนวคิดการประเมินการปฏิบัติ และวิธีการออกแบบการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีขอบข่ายของการเคลื่อนไหวทางร่างกายที่ใช้ทั้งสมองและจิตใจ ซึ่งผู้เรียนทำงานร่วมกันและประยุกต์ใช้แนวคิดและทักษะในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ : จากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ผู้แต่ง: ผศ. ดร.ชานน ปานวงษ์

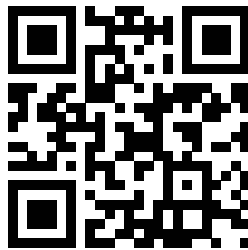
“งานวิจัยมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีขั้นตอน กระบวนการและการให้คำตอบที่แตกต่างกัน งานวิจัยที่เป็นเชิงคุณภาพ ก็เป็นประเภทหนึ่ง ที่มีขั้นตอน กระบวนการ และการให้คำตอบที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ ในรูปแบบของการอธิบาย ให้รู้ถึงภูมิหลังที่มา สภาพปัจจุบัน และอนาคต ได้เป็นอย่างดี หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึง ขั้นตอน กระบวนการในการได้มาซึ่งคำตอบของงานวิจัย เชิงคุณภาพอย่างละเอียด ตามประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รวบรวมมา”

สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

สั่งซื้อหนังสือออนไลน์

จัดส่งถึงบ้านสะดวกรวดเร็ว

สั่งซื้อทันที

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าชั้นเรียนติดต่อได้ที่
ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

 nuph@nu.ac.th สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
 0 5596 8833-8836 [nu_publishing](https://twitter.com/nu_publishing)

